

Bijzondere Collecties

De tentoonstelling *Modernism: in print* in de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam laat zien hoe de visuele cultuur van de 20ste eeuw is gedomineerd door het sobere en functionalistische modernisme. Aanleiding voor de

expositie is het 100-jarige bestaan van De Stijl. Daarnaast zien zijn historische en vaak unieke posters, boeken, postzegels brochures te zien van binnen- en buitenlandse grootheden als Piet Zwart, Wim Crouwel en El Lissitzky.

Hansje van Halem: *in patterns* in de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam.

Foto's Monique Kooijmans

BEELDEND KUNST Lowlandsontwerper Hansje van Halem dacht: fuck leesbaarheid, ik wil gewoon iets moois maken

De grafisch ontwerper heeft een overzichtstentoonstelling in Bijzondere Collecties UvA.

Toegang op eigen risico voor bezoekers met epilepsie. Het staat er echt op de expositie *Hansje van Halem: in patterns*. Te zien zijn meer dan veertig bontgekleurde prints met een bedwelmende werking van grafisch ontwerper Hansje van Halem (1978). Abstracte lijnen, natuurlijke figuraties of geometrische vormen als een elips of ruit golven in eindeloze herhalings door elkaar. De kleuren zijn contrastrijk: geel met paars of juist eenvoudig zwart op wit. De patronen bedekken als een psychedelisch behang de muren van de expositieruimte van Bijzondere Collecties UvA, het omvangrijke universiteitsarchief van Amsterdam met vijf eeuwen posters, boeken, atlanten en kaarten en een eigen expositieruimte dus. Zelfs een gezond hoofd kan ervan gaan tollen.

De hallucinogene installatie van Van Halem is een reactie op de expositie *Modernism: in print*, een grote overzichtstentoonstelling van modernistisch drukwerk uit de vorige eeuw in drie naastgelegen zalen. Van Halem werd gevraagd als de talentvolle tegenwoordiger van deze eeuw.

Haar ornamentale werk is aangekocht door het Stedelijk Museum Amsterdam. Ze ontwierp postzegels en illustreerde voor de *VPRO-Gids*. Stilistische overeenkomsten met de rigide zakelijkheid van de modernisten zijn er nauwelijks. 'Mijn werk is juist bombastisch en decoratief, met bijna organische vormen en bonte kleuren. Ik voel mij meer verwant

met de art nouveau, waarop het modernisme weer reageerde.'

Van Halem laat haar expressieve ontwerpen in kleine drukkerijen vervaardigen op speciaal papier met afwijkende inktkleuren. Tegelijk met haar expositie verschijnt haar derde publicatie *III*; haar eerdere bibliografische kleinoden zijn inmiddels gewilde collector's items.

Deze zomer is de Amsterdamse hoofdontwerper van Lowlands. 'Dat popfestival is feitelijk een complete stad. Ik heb het logo ontworpen, maar ook de bewegwijzering, een honderd meter lange tent en zelfs de video's die de veejay's gebruiken.'

Een visuele identiteit met zo veel uitingen kan alleen slagen met één helder uitgangspunt, in dit geval een patroon waarop verticale lijnen tel-

kens andere letters vormen. Aanvankelijk wilde Van Halem zelfs de hele Lowlandshuisstijl in zwart-wit uitvoeren. 'Dat bleek om praktische redenen als herkenbaarheid en vervalsingen niet mogelijk.' Door de lijnen dikker of smaller te maken, worden de letters helderder of juist abstracter. 'Een parkeerkaart moet immers sneller leesbaar zijn dan een groot tentdoek.' Op de website beweegt dit lijnpatroon, waardoor de letters gaan dansen, 'wat natuurlijk heel toepasselijk is voor Lowlands'. Daardoor is het ontwerp flexibel, net als het popfestival zelf. 'De systematiek van lijnen die letters vormen blijft intact. Maar met kleine programmatische ingrepen kunnen de letters er elk jaar toch anders uitzien.'

Kenmerkend voor het werk van Van Halem (in 2003 afgestudeerd aan de

Rietveld Academie, Amsterdam) is de zichtbare spanning tussen ambachtelijk handwerk en digitale reproductie. Het lijkt met pen en inkt, of een ouderwetse spirograaf, getekend, maar heeft tegelijkertijd de complexiteit en precisie van een algoritmisch script. 'Ik heb jarenlang als een machine gewerkt en alles met de hand getekend. Nu laat ik de computer dat voor mij doen. Maar alleen patronen die ik ook zelf zou kunnen tekenen.'

Aanvankelijk werkte Van Halem als typograaf en boekontwerper, waarvoor ze diverse keren werd geselecteerd voor de prestigieuze Best Verzorgde Boeken. 'Op een gegeven moment dacht ik: fuck leesbaarheid, ik wil gewoon iets moois maken.' Nu ontwerpt ze in opdracht van de Rijksbouwmeester een metalen hekwerk op Schiphol met een abstract motief van honderdduizenden gaatjes. In Amsterdam-Oost staat een hek waarvan de spijlen letters vormen door kleine ornamenten; in het hele hek is een gedicht leesbaar. 'Het blijft een grafisch patroon, alleen de schaal is anders', zegt van Halem. 'De grenzen tussen de complete vrijheid van een geometrische patronen en een letter die leesbaar moet zijn, dat vind ik fascinerend.'

Jeroen Junte

Hansje van Halem: in patterns en *Modernism: in print*, Bijzondere Collecties UvA, Amsterdam, t/m 1/10 2017. De bijbehorende publicatie *III* (Uitgeverij De Buitenkant) kan worden besteld via hansje.net, € 40.

Foto: Isabella Rozendaal

Foto AP

KORT

MEDIA

Youtuber en actrice Stevie Ryan overleden.

Youtuber en actrice Stevie Ryan is zaterdag overleden. Volgens de lijkschouwer in Los Angeles was er sprake van zelfmoord. Ryan werd 33 jaar oud. Ryan kroop op YouTube in de huid van typetje La Loca met een serie gevatte filmpjes. Later parodieerde ze beroemdheden. Haar aanhang op het videokanaal groeide tot 50 duizend abonnees en in totaal werden haar filmpjes bijna 15 miljoen keer bekeken. Vanwege haar succes op YouTube kreeg de actrice een contract aangeboden bij zender VH1 voor haar eigen show, *Stevie TV*. Recentelijk presenteerde ze een veelbeluisterde podcast genaamd *Mentally Ch(ill)* over depressies. In de laatste aflevering van de show, afgelopen donderdag, vertelde ze dat haar opa was overleden aan de gevolgen van een depressie.

BEELDEND KUNST

Tentoonstelling Museum Voorlinden genomineerd.

De soloshow *Say Cheese!* van de Engelse kunstenaar Martin Creed in Museum Voorlinden is door de Leading Culture Destinations Awards genomineerd voor beste tentoonstelling van het jaar. De LCD Awards, ook wel de Oscars van de museumwereld genoemd, worden uitgereikt in samenwerking met *The New York Times*. De prijsuitreiking zal plaatsvinden op 29/9 in Londen. De andere nominaties zijn voor het Rockbund Art Museum in Shanghai met de tentoonstelling *Song Dong - I Don't Know the Mandate of Heaven* en het Hirshhorn Museum in Washington met *Yayoi Kusama - Infinity Mirrors*. *Say Cheese!* was te zien bij Museum Voorlinden van 21/1 t/m 11/6/2017.

MEDIA

Serious Request 2017 voor verscheurde families.

Het geld dat dit jaar wordt opgehaald met Serious Request wordt ingezet om verscheurde families weer bij elkaar te brengen. De opbrengst van de NPO 3FM-actie gaat elk jaar naar een zogenoemde stille ramp, in samenwerking met het Rode Kruis. 'In conflictgebieden zoals Nigeria en Democratische Republiek Congo, maar ook na natuurrampen zoals in Nepal, leven miljoenen kinderen noodgedwongen gescheiden van hun ouders, broers of zussen. Met de opbrengst van de actie sporen onze hulpverleners vermiste kinderen op, herstellen het contact en brengen hen weer thuis', aldus het Rode Kruis. Het Glazen Huis, waar de actie wordt gehouden, staat dit jaar van 18 t/m 24/12 in Apeldoorn.